

7.3.2024

ÁLLÁSFOGLALÁSI INDÍTVÁNY

benyújtva a Bizottság nyilatkozatát követően

az eljárási szabályzat 132. cikkének (2) bekezdése alapján

a dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés iránti kérelmek Európai Bizottság általi elbírálásához szükséges időről
(2023/2941(RSP))

Juan Fernando López Aguilar

az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság nevében

Az Európai Parlament állásfoglalása a dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés iránti kérelmek Európai Bizottság általi elbírálásához szükséges időről (2023/2941(RSP))

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Európai Unióról szóló szerződésre (EUSZ), különösen annak 1., 9., 10., 11. és 16. cikkére,
 - tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre (EUMSZ) és különösen annak 15. és 228. cikkére,
 - tekintettel az Európai Unió Alapjogi Chartájára és különösen annak 41. és 42. cikkére,
 - tekintettel az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletre¹,
 - tekintettel az ombudsman feladatainak ellátására vonatkozó szabályokról és általános feltételekről (az európai ombudsman alapokmánya) és a 94/262/ESZAK, EK, Euratom határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2021. június 24-i (EU, Euratom) 2021/1163 európai parlamenti rendeletre²,
 - tekintettel az európai ombudsmannak a dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés iránti kérelmek Európai Bizottság általi elbírálásához szükséges időről szóló, 2023. szeptember 18-i határozatára (OI/2/2022/OAM számú stratégiai vizsgálat),
 - tekintettel az európai ombudsman stratégiai vizsgálatában foglalt, a dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés iránti kérelmek Európai Bizottság általi elbírálásához szükséges időről szóló, 2023. szeptember 21-i különjelentésére (OI/2/2022/OAM),
 - tekintettel az Európai Unió Bírósága, valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélkezési gyakorlatára,
 - tekintettel „A dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférésről – a 2019–2021 közötti időszakra vonatkozó éves jelentés” című, 2023. július 13-i állásfoglalására³,
 - tekintettel eljárási szabályzata 132. cikkének (2) bekezdésére,
- A. mivel az uniós intézmények birtokában lévő dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés az Európai Unió Alapjogi Chartája és a Szerződések által védett alapvető jog; mivel a polgároknak proaktív módon kell tudniuk gyakorolni ezt a jogot, amely lehetővé teszi számukra, hogy hatékonyan gyakorolhassák az uniós intézmények,

¹ HL L 145., 2001.5.31., 43. o.

² HL L 253., 2021.7.16., 1. o.

³ Elfogadott szövegek, P9_TA(2023)0295.

szervek, hivatalok és ügynökségek munkájának és tevékenységeinek, különösen a jogalkotási folyamatnak a ellenőrzéséhez fűződő jogukat; mivel az uniós intézményeknek, szervezeteknek, hivataloknak és ügynökségeknek működésük és a döntéshozatali folyamat során törekedniük kell a jó kormányzás, az elszámoltathatóság, a nyitottság, az integritás és az átláthatóság lehető legmagasabb szintű normáira; mivel ezek a normák a polgárok uniós intézményekbe vetett bizalmának előfeltételei;

- B. mivel az 1049/2001/EK rendelet célja, hogy a lehető legszélesebb körű hozzáférési jogot biztosítsa a nyilvánosság számára az intézmények dokumentumaihoz annak érdekében, hogy a nyilvánosság tagjai hatékonyan gyakorolhassák az uniós intézmények munkájának és tevékenységeinek ellenőrzésére vonatkozó jogukat; mivel olyan ellenőrzési módszereket kell biztosítani, amelyek a demokratikus felügyelet, ellenőrzés és megfigyelés tevékenységeit egyaránt magukban foglalják; mivel a Bizottság jogilag köteles haladéktalanul és az 1049/2001/EK rendeletben meghatározott egyértelmű határidőkkel összhangban közzétenni a dokumentumokat;
- C. mivel az EUMSZ 228. cikke és az európai ombudsman alapokmányának 3. cikke felhatalmazza az ombudsmant, hogy indokolt esetben – akár panasz alapján, akár saját kezdeményezésére – vizsgálatot folytasson, különösen ismételt, rendszerszintű vagy különösen súlyos hivatali visszasságok esetén; mivel az alapokmány 4. cikkének (3) bekezdése felhatalmazza az ombudsmant, hogy jelentést nyújtson be az Európai Parlamentnek, ha a feltárt hivatali visszasság jellege vagy nagyságrendje ezt szükségessé teszi;
- D. mivel az ombudsmanhoz beérkezett számos panasz azt mutatja, hogy jelentős késedelmek történtek, mielőtt a Bizottság határozatot hozott a dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés iránti kérelmekről, és nem tartotta be a vonatkozó jogszabályokban meghatározott határidőket; mivel az ombudsmannak a dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés iránti kérelmek Bizottság általi kezeléséhez szükséges időre vonatkozó stratégiai vizsgálatában szereplő különjelentése azt mutatja, hogy javaslatait a gyakorlatban nem hajtották végre szisztematikusan, és hogy a Bizottság nem hajtotta végre az e kérés teljesítéséhez szükséges változtatásokat; mivel 2023. november 28-án az ombudsman benyújtotta különjelentését és a helyzet értékelését az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottságnak;
- E. mivel a Bizottság válasza arra utal, hogy a dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelmeket jelentős problémák nélkül dolgozza fel; mivel a Bizottság az ombudsman arra vonatkozó információkérésére adott válaszában⁴, hogy a Bizottságnál mennyi időt vesz igénybe a dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés iránti kérelmek kezelése, elismeri a kérelmek időben történő kezelésének fontosságát, és utal a kérelmek számának növekedése és összetettsége támasztotta számos kihívásra; mivel a bizottsági dokumentumokhoz való elektronikus hozzáférés új portálja egyértelműen pozitív lépés a Bizottság és a hozzáférést kérők közötti interakciók és az összes hozzáférhető dokumentum közzététele tekintetében;

⁴ A Bizottság 2023. március 28-i válasza az európai ombudsman tájékoztatás iránti kérelmére a dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés iránti kérelmek Európai Bizottság általi kezeléséhez szükséges időről.

Hozzáférés az Európai Bizottság dokumentumaihoz

1. emlékeztet arra, hogy az uniós intézmények birtokában lévő dokumentumokhoz való nyilvános hozzáféréshez fűződő jogot a Szerződések és az Alapjogi Charta rögzítik, és hogy az alapvető szerepet játszik annak biztosításában, hogy az uniós intézmények átlátható módon működjenek, ami javítja az EU legitimitását és a közvélemény EU iránti bizalmát, valamint az EU hitelességét;
2. hangsúlyozza, hogy az uniós intézmények, köztük az Európai Bizottság kötelesek az EUMSZ 15. cikkének (3) bekezdését a demokratikus elvekkel, különösen az EUSZ 10. cikkének (3) bekezdésében és az Alapjogi Charta 42. cikkében meghatározott elvekkel összhangban végrehajtani; hangsúlyozza, hogy az átláthatóság alapvető fontosságú az uniós intézmények elszámoltathatóságának és demokratikus ellenőrzésének biztosításához;
3. emlékeztet arra, hogy a dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelmeket haladéktalanul el kell bírálni; ismételten aggódalmát fejezi ki amiatt, hogy az ombudsmanhoz beérkezett panaszok közül sok a kért dokumentumokhoz való hozzáférés késedelmével kapcsolatos, és hogy a késedelmes hozzáférés jelentős közérdekeket érint; mély sajnálatát fejezi ki az ombudsman különjelentésének a bizottsági dokumentumokhoz való hozzáférés rendszerszintű és jelentős késedelméről szóló megállapításai miatt, különösen amiatt, hogy a vizsgált ügyek 85%-ában a Bizottság nem hozott határozatot a jogszabályban foglalt határidőn belül, és hogy az esetek 60%-ában a késedelem több mint 60 munkanapot tett ki; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a Bizottság nem tartotta be az 1049/2001/EK rendeletet azáltal, hogy rendszeresen megsértette a dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférésre vonatkozó jogszabályban foglalt határidőket, és nem közölte időben határozatát a kérelmezőkkel, amint azt az ombudsman különjelentése is mutatja; hangsúlyozza, hogy az ombudsman értékelésével összhangban ezek a késedelmek a Bizottság részéről hivatali visszásságnak minősülnek;
4. hangsúlyozza, hogy az európai ombudsman fontos szerepet játszik a polgárok dokumentumokhoz való hozzáféréseinek megkönnyítésében, különösen akkor, ha a hozzáférést valamely uniós intézmény, ügynökség vagy szerv részben vagy egészben megtagadta; határozottan támogatja az ombudsman Bizottsághoz intézett ajánlásait, amelyek szerint ezt a helyzetet a lehető legyorsabban orvosolni kell;
5. hangsúlyozza, hogy biztosítani kell, hogy a polgárok nyomon követhessék, megértsék és részt vehessenek az uniós döntéshozatali folyamatokban; hangsúlyozza, hogy a Bizottságnak mint a legnagyobb uniós intézménynek jó példával kell elől járnia a dokumentumokhoz való hozzáférés terén; hangsúlyozza, hogy a hozzáférés megadásának késedelmé alááshatja a polgárok demokratikus folyamatban való részvételi képességét, mivel a kért dokumentumok és információk gyakran időérzékenyek, és késedelmek esetén a kérelmező számára elveszíthetik relevanciájukat; hangsúlyozza, hogy a késedelmek visszatartó erővel is járhatnak, így az egyének úgy döntenek, hogy nem gyakorolják a dokumentumokhoz való hozzáféréshez való alapvető jogukat azon feltételezés alapján, hogy az túl hosszú időt vesz igénybe; hangsúlyozza, hogy a dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelmek növekvő mennyisége és összetettsége nem indokolhatja a Bizottság rendszerszintű késedelmét;

6. meggyőződése, hogy a dokumentumokkal kapcsolatos kérelmek száma csökkentésének és a késések elkerülésének legjobb módja, ha proaktívan közzéteszik a dokumentumokat a nyilvántartásban; hangsúlyozza, hogy a proaktívabb megközelítés hozzájárulna az átláthatóság tényleges biztosításához, valamint a szükségtelen jogviták megelőzéséhez, amelyek a polgárok és az uniós intézmények számára egyaránt szükségtelen költségeket és terheket eredményezhetnek;

Ajánlások

7. sürgeti a Bizottságot, hogy orvosolja a dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés iránti kérelmek feldolgozása terén tapasztalható szisztematikus és jelentős késedelmeket;
8. felhívja a Bizottságot, hogy hajtsa végre az ombudsman különjelentésében foglalt ajánlást és valamennyi javaslatot, különös tekintettel a proaktívabb átláthatóság, a megerősítő kérelmek kezelésére rendelkezésre álló több emberi erőforrás, valamint a kérelmezőkkel szembeni nyitottabb és konstruktívabb hozzáállás szükségességére;
9. felhívja a Bizottságot, hogy reformálja meg a dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés kezelését a késedelmek és a vonatkozó jogszabályokban meghatározott határidők be nem tartása jelentős problémájának megoldása érdekében;
10. felhívja a Bizottságot, hogy proaktívan tegyen közzé dokumentumokat és statisztikákat arról, hogy hogyan kezeli a dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelmeket, beleértve az uniós jogban meghatározott határidők betartására vonatkozó információkat is, mivel ezek az információk létfontosságúak az EU demokratikus folyamatainak megerősítéséhez;
11. hangsúlyozza, hogy amennyiben a Bizottság az új biztosi testület megalakulásáig nem kezeli a dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés iránti kérelmek feldolgozásának szisztematikus és jelentős késedelmét, a Parlament mérlegelni fogja, hogy minden rendelkezésre álló parlamenti eszközt felhasználjon az ügy kezelésére;
12. kéri, hogy a Bizottság tájékoztassa a Parlamentet arról, hogy hogyan tervezi betartani a vonatkozó uniós jogszabályokban meghatározott határidőket;
 - o
 - o o
13. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Bizottságnak.